

מערכת בתי המשפט דוברות והסברה

19 בנובמבר 2025
כ"ח בחשוון תשפ"ו
4700-1039-2025-006945

תקציר פסק-דין

תיק בג"ץ 5198/24 התנועה למען איכות השלטון

בישראל נ' שר הביטחון ו-2 עתירות נוספות

הרכב השופטים: המשנה לנשיא נעם סולברג, השופטת דפנה ברק-ארז, השופט דוד מינץ, השופטת יעל וילנר והשופט ע' גרוסקופף.

בית המשפט העליון, בשבתו כבג"ץ, קבע כי על משיבי המדינה לפעול בהקדם האפשרי לגיבוש מדיניות אכיפה אפקטיבית כלפי משתמטים בני הציבור החרדי, אשר תכלול צעדי אכיפה משמעותיים במישור הפלילי, ולצדם פעולות משלימות נרחבות במישור הכלכלי-אזרחי.

לפני כשנה וחצי, ניתן פסק הדין בבג"ץ 6198/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון (25.6.2024), שבו נקבע כי בהעדר חקיקה מתאימה, לרשות המבצעת אין סמכות להורות שלא לאכוף את הוראות חוק שירות בטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 על בני הציבור החרדי, ובהתאם לכך, על המדינה לפעול לאכיפת החוק.

העתירות שהוגשו במסגרת הליך זה עוסקות ביישומן של אותו פסק דין, ובפרט, באכיפת הוראות חוק שירות בטחון.

בית משפט העליון | דרך השופט מאיר שמגר 1 | קרית בן גוריון | ירושלים

דוא"ל: Dover@court.gov.il

טל: 074-7480412

מערכת בתי המשפט דוברות והסברה

בפתח הדברים, עמד בית המשפט על 4 נקודות המוצא לדיון: ראשית, הוראות חוק שירות בטחון, ובכלל זאת חובת הגיוס, חלות באופן כללי ושוויוני, גם על בני הציבור החרדי; שנית, אי-השוויון הזועק שמלווה את סוגיית גיוסם של בני הציבור החרדי לאורך השנים, החמיר מאוד מאז פרוץ המלחמה בשבעה לאוקטובר 2023; שלישית, גיוס החרדים בעת הנוכחית הוא צורך ביטחוני ממשי (זאת בין היתר, על רקע העובדה כי לשיטת גורמי המקצוע בצה"ל נדרשים כ-12,000 חיילים למילוי השורות, כאשר למעלה ממחצית מהם נדרשים לתפקידי לחימה); ורביעית, החובה להביא להחלה שוויונית של חובת הגיוס איננה משימה צבאית בלבד, אלא משימה לאומית בעלת חשיבות עליונה, כך שכל רשויות השלטון הרלבנטיות נדרשות לעסוק בסוגיה, בגדרי הסמכויות המוקנות להן, ולהירתם למאמץ להביא לשינוי המציאות הקיימת.

בהמשך לכך, באשר למישור האכיפה הפלילית, קבע בית המשפט כי במישור המעשי, התנהלות רשויות המדינה אינה רחוקה מהתנערות מלאה מאכיפת חובת הגיוס לגבי בני הציבור החרדי. נקבע, כי התנערות זו מאכיפת הוראות חוק שירות בטחון מהווה הפרה של חובת הרשויות המוסמכות לאכוף את חוקי המדינה; חותרת תחת חובת הגיוס; מרוקנת את הוראות חוק שירות בטחון מתוכן, ואף עולה כדי אכיפה סלקטיבית. על כן, ניתן צו מוחלט, המחייב את משיבי המדינה לפעול בשקידה ראויה ובמהירות האפשרית, לשם נקיטת הליכים פליליים ממשיים כלפי מי שהוכרזו כמשתמטים מקרב בני הציבור החרדי. עוד נקבע, כי אמת מידה רלבנטית לכך, היא שנדרש להגיע בהקדם האפשרי למצב שוויוני, כך ששיעור המשתמטים בני הציבור החרדי שננקט לגביהם הליך פלילי, לא יהיה נמוך מזה של בני ציבורים אחרים.

מערכת בתי המשפט דוברות והסברה

בכל הנוגע לצעדי האכיפה המשלימים, קבע בית המשפט כי בהתאם למצב החוקי הנוכחי, הממשלה אינה רשאית למשוך ידיה מהפעלת הסמכויות הנתונות לה, בהתאם לשיקול דעתה, ולהיפטר מחובתה למימוש והגשמה של הוראות חוק שירות בטחון בכלל, ושל חובת הגיוס בפרט. זאת, תוך שהודגש כי אין בהבטחות לחקיקה עתידית, כדי לפטור את הממשלה מפעולות אשר מצויות בסמכותה ומתחייבות תחת המצב החוקי הקיים.

לפיכך ניתן צו מוחלט (על-ידי המשנה לנשיא, על דעת חברי ההרכב כולם), הקובע כי על הממשלה לגבש, בתוך 45 ימים, מדיניות אפקטיבית שתכלול צעדי אכיפה משלימים, בדגש על המישור הכלכלי-אזרחי. בתוך כך הובהר, כי הצעדים שייבחרו נדרשים להיות כאלה שניתן להעריך בסבירות גבוהה כי יהיו אפקטיביים כמכלול, ויביאו לשינוי ממשי; כי נדרש יהיה לייחס בהקשר זה משקל רב לעמדות גורמי המקצוע הרלבנטיים (ובכלל זאת, לא ניתן יהיה להתעלם ולהימנע מלשקול צעדים שגורמי המקצוע סבורים כי יהיו בעלי אפקטיביות גבוהה); וכי ככל שהמדיניות שתיקבע תאפשר יצירת ערוצי מימון עוקפים, לא ניתן יהיה לראותה כאפקטיבית, וממילא, כממלאת אחר התנאים הנדרשים. עוד הודגש, כי ככלל, אין לאפשר המשך מתן הטבות שניתנות בקשר ישיר, או עקיף, להשתמטות מחובת הגיוס, למשל כאלה המוענקות לתלמיד ישיבה בתור שכזה, כאשר הימצאותו בישיבה משמיעה השתמטות מחובת הגיוס.

***** הנוסח המחייב הוא של פסק הדין המלא *****